

โทษริบในคดีผิดศุลกากร

ชนิด ศุทธยาลัย

๑ โทษริบ

๑.๑ โทษริบของกลางที่ได้จากการกระทำความผิด

พระราชบัญญัติศุลกากร(ฉบับที่๙) พุทธศักราช๒๔๘๒

มาตรา ๑๗ “ของใดๆ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ประกอบด้วยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๔๘๒ ท่านให้ริบเสียสิ้น โดยมีพิกัดองค์หนึ่งว่าบุคคล ผู้ใดจะต้องรับโทษหรือหาไม่”

(มาตรา ๑๖ “การกระทำที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ และมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ นั้น ให้ถือว่าเป็นความผิดโดยมีพิกัดองค์หนึ่งว่าผู้กระทำความผิดเจตนา หรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือหาไม่”)

๑.๒ โทษริบยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด

พระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ.๒๔๖๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๓๒ “เรือชนิดใดๆ อันมีระวางบรรทุกไม่เกินสองร้อยห้าสิบตันก็ดี รถเกวียน ยานพาหนะ หีบ หรือภาชนะอื่นใดก็ดี หากใช้ในการย้ายถอน ช้อนเร้น หรือขนของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี หรือที่ต้องจำกัด หรือต้องห้าม ท่านว่าให้ริบเสียสิ้นและถ้ามี ของอื่นรวมอยู่ในหีบห่อ หรือภาชนะอื่น หรือในรถ เกวียน ยานพาหนะ อันปรากฏว่ามี ของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี หรือที่ต้องจำกัด หรือต้องห้ามนั้นด้วยไซ้ ท่านว่าให้ริบของนั้นๆเสียด้วยดจกัน”

“ถ้าเรือที่ได้ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำตามวรรคหนึ่งที่มีระวางบรรทุกเกินสองร้อยห้าสิบตันให้ศาลมีอำนาจสั่งริบ เรือนั้นได้ตามควรแก่การกระทำความผิด”

๑.๓ โทษริบตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๒ ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมิไว้เป็นความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

มาตรา ๓๓ “ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

- (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด”

๒ การใช้อำนาจยึด

๒.๑ ตามพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ.๒๕๖๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๒๔ “สิ่งใด ๆ อันจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานศุลกากร พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ มีอำนาจยึดในเวลาใด ๆ และ ณ ที่ใด ๆ ก็ได้”

“สิ่งที่ยึดไว้ นั้นถ้าเจ้าของหรือผู้มีสิทธิไม่มายื่นคำร้องเรียกเอาภายในกำหนดหกสิบวัน สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือสามสิบวันสำหรับสิ่งอื่น นับแต่วัน ที่ยึด ให้ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ของเจ้าของและให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยมีพิกัดองค์การว่าจะมีการฟ้องคดีอาญานั้นหรือไม่”

๒.๒ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๘๕ “ เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหา และยึดสิ่งของต่างๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้”

“การค้นนั้นจักต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น”

“สิ่งของใดที่ยึดไว้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุดเมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่น ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น”

๓ คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๓๔/๒๕๑๖

กรณีที่พนักงานศุลกากรยึดสิ่งใดๆอันจะพึงริบตามพระราชบัญญัติศุลกากร ถ้าเจ้าของหรือผู้มีสิทธิไม่ยื่นคำร้องเรียกเอาภายในกำหนด ๖๐ วัน สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิด ๓๐ วันสำหรับสิ่งอื่นนับแต่วันที่ยึดให้ถือว่าเป็นสิ่งไม่มีเจ้าของและให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้นหมายถึงกรณีที่ไม่มี การฟ้องคดีอาญาต่อศาล ถ้าเป็นกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ย่อมอยู่ในอำนาจของศาลที่จะพิพากษาให้ริบหรือไม่ริบของกลาง เมื่อศาลพิพากษาถึงที่สุดให้คืนของกลางแก่เจ้าของ

การที่พนักงานศุลกากรยึดถือครอบครองของกลางไว้ต่อมาย่อมเป็นการรักษาไว้แทนเจ้าของตามหน้าที่ราชการ หากของกลางนั้นได้ถูกขายไปแล้ว ก็ชอบที่จะต้องคืนเงินค่าขายของนั้นให้แก่เจ้าของนับแต่เวลาที่ถูกทวงถาม มิฉะนั้นย่อมตกเป็นฝ่ายผิดนัดต้องเสียดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๒๔ คำพิพากษาที่วินิจฉัยถึงกรรมสิทธิ์แห่งของกลางอันเป็นคุณแก่บุคคลใด อาจใช้บังคับบุคคลอื่นได้ เว้นแต่บุคคลอื่นจะพิสูจน์ได้ว่ามีสิทธิดีกว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๔๕(๒) ศาลอาญาพิพากษาถึงที่สุดให้คืนของกลางแก่โจทก์เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๑

๓.๒ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๖๐/๒๕๑๒

ศาลลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๔ (คือมาตรา ๒๗ทวิ) ฐานพาเอาของที่รู้อยู่แล้วว่าเป็นของนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษี ด้วยการพาจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งนั้น เป็นความผิดชั้นใหม่ อีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นคนละอย่างกับความผิดฐานนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษีตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๙ มาตรา ๒๗ ซึ่งมีบัญญัติให้ลงโทษไว้แต่เดิม และมีมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติให้ริบของกลางในความผิดฐานนั้น

ฉะนั้น มาตรา ๓๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ริบของกลางที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษีจึงมิใช่เป็นบทริบทรัพย์สินในความผิดตามมาตรา ๒๗ ทวิเพราะเป็นความผิดคนละอย่าง การริบทรัพย์สินตามมาตรา ๒๗ทวิมิได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติศุลกากร จึงอยู่ในบังคับแห่งหลักว่าด้วยการริบทรัพย์สินทั่วไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ เมื่อการริบทรัพย์สินในกรณีแห่งความผิดของจำเลยเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ แล้ว การขอคืนทรัพย์สินของกลางในคดีนี้ผู้ร้องย่อมร้องขอคืนได้ภายใน ๑ ปีนับแต่วันคดีถึงที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มา

ตรา ๓๖ ด้วย คดีเดิมศาลพิพากษาให้ริบของกลางตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๙ มาตรา ๓๒ และคดีถึงที่สุดไปแล้ว คำพิพากษาในคดีซึ่งมีอยู่แล้วแต่เดิมนั้น ไม่ผูกพันผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้องขอคืนของกลางเพราะเป็นคนภายนอก ศาลย่อมมีอำนาจที่จะวินิจฉัยเป็นอย่างอื่นได้ (ประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑๕-๑๖ และ ๑๗/ ๒๕๑๒)

๓.๓ คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๑/๒๕๑๐

จำเลยรับปลิงทะเลของกลางไว้โดยรู้ว่าเป็นของที่น่าเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากร ข้อห้ามข้อจำกัด อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.๒๔๖๙ มาตรา ๒๗ทวิซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร(ฉบับที่๑๓) พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา๔ แต่โดยที่มาตรา ๒๗ทวินี้มีกำหนดโทษเบากว่ามาตรา ๒๗และเพิงบัญญัติเมื่อพ.ศ ๒๔๙๙ จึงเป็นที่เห็นได้ถึงความผิดตามมาตรา ๒๗ไม่ครอบคลุม จึงได้บัญญัติมาตรา ๒๗ทวิขึ้น ส่วนการริบของกลางนั้นมาตรา๑๗แห่งพระราชบัญญัติศุลกา กร พ.ศ ๒๔๘๒ ระบุถึงการริบทรัพย์สินอันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา๒๗แห่งพระราช บัญญัติศุลกากรพ.ศ๒๔๖๙ เมื่อจำเลยไม่ผิดตามมาตรา๒๗แล้ว จึงริบของ กลางตาม มาตรา๑๗แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ ๒๔๘๒ไม่ได้ แต่ศาลมีอำนาจสั่งริบของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ได้เพราะมาตรา ๒๗ทวิไม่มีข้อความแสดงว่าจะมิให้ตกอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓แห่งประมวลกฎหมายอาญา แม้นฟ้องโจทก์จะไม่ได้อ้างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ก็ตาม แต่ก็มีคำขอให้ริบของกลางมาแล้ว ดังนั้นศาลสั่งให้ริบตามกฎหมายที่ถูกต้องได้

ความเห็นเพิ่มเติม

คำว่า"ของใดๆ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา ๒๗"ศาลวินิจฉัยว่ามีได้หมายความว่ารวมถึงของในความผิดตามมาตรา๒๗ทวิ เพราะความผิดตามมาตรา๒๗ทวิเป็นความผิดคนละฐานกับความผิดตามมาตรา ๒๗ ดังนั้นโทษริบของกลางสำหรับของตามมาตรา๒๗ทวิจึงไม่อาจริบโดยอ้างมาตรา ๑๗แห่งพระราช บัญญัติศุลกากร(ฉบับที่๙) พุทธศักราช ๒๔๘๒ แต่ต้องอาศัยโทษริบตามมาตรา๒๒หรือมาตรา๓๓แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้วแต่กรณี

ที่มา : ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

